

Starea Națiunii

Construirea unui instrument inovator pentru
fundamentarea politicilor publice (SIPOCA 11)

RAPORT DE ANALIZĂ NR. 4

Bunăstarea subiectivă (domeniul din agregator: Calitatea Vieții)

Cuprins

1. Introducere	4
2. Contextul general	5
3. Structura acestui raport	7
4. Detalii privind eșantionul	8
5. Analiza datelor	9
5.1 Trecut-prezent-viitor: mulțumire și optimism	9
5.2 Satisfacția cu viața și cu domeniile vieții	13
5.3 Deprivarea de bunuri	16
5.4 Expunerea la riscuri	18
5.5 Venitul dezirabil	19
6. Concluzii	20
7. Bibliografie	21

Rezumat executiv

1. Introducere

Raportul de față discută despre starea României din punct de vedere al modului în care locuitorii rezidenți își reprezintă propria bunăstare. În acest sens folosim datele Barometrului Starea Națiunii valul ianuarie 2017.

Problematica investigată este una cheie într-o epocă în care principalele organizații internaționale inserează bunăstarea subiectivă printre indicatorii esențiali prin care monitorizează progresul. ONU, spre exemplu, dezvoltă anual un raport al fericirii în care clasifică statele lumii în funcție de cum rezidenții caracterizează propria lor stare (Helliwell et al, 2017).

România nu se numără printre țările cele mai fericite din punct de vedere al reprezentărilor populației, iar raportul de față aduce detalii în acest sens. Există o relativă mulțumire¹ față de direcția în care se îndreaptă viața personală (56% dintre respondenți înclină spre această opinie, 3% sunt nehotărâți, 41% sunt nemulțumiți). Luând în considerare domeniile vieții, viața politică este cea care atrage lipsa de satisfacție, dar restul elementelor vieții personale sunt cotate în medie cu mai multă mulțumire decât viața în general.

Dacă ne uităm la reprezentările respondenților despre propria situație în trecut, prezent și viitor, aproape jumătate dintre își pot structura o predispoziție către consum, având reprezentări pozitive despre propria situație, o treime sunt mai puțini dispuși la cheltuieli, iar despre restul nu se poate afirma cu precizie ceva sau se află în situații mixte.

Expunerea la risc este însă mare: aproape jumătate dintre respondenți estimează că nu ar face la o cheltuială neprevăzută de 450 de lei.

¹ În literatura din sfera calității vieții, satisfacția (mulțumirea) cu viața și fericirea sunt adesea folosite drept echivalente (Diener et al, 1985; Fugl-Meyer et al, 1991) sau cel puțin puternic corelate (Peterson et al, 2005).

2. Contextul general²

Construct teoretic și de relevanță pentru publicul larg, calitatea vieții reprezintă rezultatul unui proces complex de transformare socială. Teoreticienii modernizării și postmodernizării (Bauman, 2000; Beck, 1992; Bell, 1973; Giddens, 1991; Inglehart, 1997; Lash, 2014; Urry, 2012; Welzel, 2013) au arătat cum, după asigurarea securității materiale, în centrul priorităților indivizilor și societăților apare calitatea vieții (Voicu, 2004). Într-un mod aproape evoluționist, mutarea accentului spre valențele non-materiale se constituie într-un proces prin care societățile vestice au trecut și trec de peste jumătate de secol, și pe care a început să îl parcurgă și România (Voicu, 2005). Calitatea vieții este văzută astăzi ca un scop în sine ce transcende satisfacerea nevoilor de bază și orientează indivizii și societățile spre noi moduri de a aborda viața, spre asigurarea fericirii ca obiectiv final (Inglehart et al, 2008).

O întreagă mișcare de filosofie societală s-a structurat în jurul ideii de calitate a vieții (Sirgy et al, 2005). Ea s-a concretizat în atenția acordată producerii de indicatori sociali incluși în rapoarte sociale (Sirgy et al, 2005; Voicu, 2000; Zapf, 2000). Aceștia au încetat a descrie societatea în mod normativ (Voicu, 2006), centrându-se pe ideea că sărăcia sau bunăstarea sunt atribute ale individului, care trec dincolo de standarde unice, așa cum preciza acum 50 de ani o lucrare celebră: „For deciding who is poor, prayers are more relevant than calculation because poverty, like beauty, lies in the eye of the beholder. Poverty is a value judgment; it is not something one can verify or demonstrate” (Orshansky, 1969). Chiar și în condițiile relativității afirmate în textul lui Molly Orshansky, standardele societale nu sunt excluse, dar ele incumbă o relativitate structurală, depinzând de grupurile de referință și fiind exprimate mai degrabă ca satisfacție sau deprivare relativă (Townsend, 1979; Voicu, 2015a), adesea fiind discutate în termenii stilului de viață (Vasile, 2015).

Dincolo de considerațiile de mai sus, termenul de „calitate a vieții” implică cel puțin două sensuri majore, ambele extrem de cuprinzătoare (Sirgy et al, 2005: 346-347). Pe de o parte, este vorba de accentul pus pe subiectivitate, cu alte cuvinte nu pe a număra lucruri, ci de a defini felul în care sunt sau se simt oamenii. Pe de altă parte, este a descrie valoarea acestor lucruri în termeni de calitate a lor.

Măsurarea calității vieții devine un proces aparent extrem de complex și de sofisticat. El trebuie să includă elemente normative (standarde minime definite social ca fiind dezirabil a fi atinse), experiențe individuale (satisfacția cu viața și elementele asociate), precum și procesuale (accesul la resurse ce permit satisfacerea primelor două componente) (Diener și Suh, 1997)³. Constituirea de indicatori la nivel societal este o sarcină asumată de cei ce își propun să reflecte calitatea societății (Precupețu, 2015). Demersul presupune agregarea de indicatori la nivel societal, sarcină extrem de dificilă, dat fiind numărul mare de domenii acoperite de calitatea vieții și varietatea indicatorilor deja folosiți (Hagerty și Land, 2007). Mai mult, o parte dintre indicatorii propuși pentru măsurarea conceptului de calitate a vieții se dovedesc a nu fi explicați satisfăcător de mult de un factor comun (Beckie & Hayduk, 1997). Chiar și măsuri simple sunt afectate de dificultatea de a asigura invarianța măsurării în timp și spațiu, adică de a te asigura că măsoară cu același tip de etalon sau instrument de măsurare la momente de timp diferite și în contexte sociale diferite (Voicu, 2015b).

²Acest capitol reutilizează materiale interne produse de către Bogdan Voicu în cadrul proiectului Starea Națiunii în vara lui 2016.

³Discuția este aici despre modul de măsurare agreat în general în sociologie, economie și psihologie. Studiile din medicină pot pune accent (și) pe alte elemente (Hamming, de Vries, 2007).

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Elementul comun al încercărilor de sistematizare și operaționalizare a calității vieții este dimensionalitatea. Discuția despre bunăstarea subiectivă ca expresie a calității vieții a impus șapte domenii importante ale măsurării satisfacției (Mihalache, 2008; Voicu și Pop, 2011): sănătate, educație, nivel de trai, loc de muncă, familie, timp liber, locuire. Lor li se adaugă satisfacția cu viața ca întreg. Aceste domenii sunt cele care pot fi regăsite ca atare în chestionarul EQLS (European Quality of Life Survey), structurând întreaga anchetă. Comisia Stiglitz (Stiglitz et al, 2009), lucrând pentru guvernul francez, a luat în calcul un set similar de domenii: sănătate, educație, nivel de trai, muncă, relații sociale, reprezentare politică și guvernare, securitate, mediu. În comparație cu modelul EQLS, asistăm la specificarea timpului liber și a familiei în categoria relațiilor sociale, la apariția securității, a spațiului politic, în timp ce locuirea este redusă la partea contextuală a sa. Proiectul italian oarecum similar „Stării Națiunii” - Benessere Equo e Sostenibile (BES) a propus un set de 12 domenii: celor șapte incluse în chestionarul EQLS li se adaugă: relațiile sociale, politica și instituțiile, siguranța, serviciile, cercetarea și inovarea, mediul (locuirea dispare din nou ca domeniu distinct) (Constanzo & Ferrara, 2015).

EQLS, BES și Comisia Stiglitz nu sunt exemple izolate în lume. Există numeroase încercări de a monitoriza evoluția calității vieții (Møller et al, 2008), incluzând Diagnoza Calității Vieții, un proiect de lungă durată a Institutului de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române (Mărginean, 2015)

Măsurătorile standard ale bunăstării subiective se centrează în jurul satisfacției cu viața, de regulă înregistrată pe scale de satisfacție de la 0 la 10 sau de la 1 la 10. Indivizii sunt întrebați cât de satisfăcuți sunt cu viața sau cu varii domenii ale vieții, iar răspunsurile sunt colectate pe aceste scale (Voicu 2015b). Satisfacția cu viața este stabilă în timp, fiind integrată în culturi ale satisfacției (Cummins, 2003; Easterlin et al, 2010; Voicu & Vasile, 2014). Fluctuațiile de la un moment la altul sunt mici, deși evenimente majore precum alegerile (Voicu, 2012) pot conduce la modificări de scurtă durată.

Cu instrumente diferite pot fi colectate alte informații din aceeași sferă conceptuală (Veenhoven, 2012). Una dintre ele este scala satisfacției cu viața (SWLS) propusă de psihologul Ed Diener, de asemenea măsurată în varii părți ale lumii (Diener și Suh, 2000). Pentru a obține comparabilitatea cu World Data Base of Happiness (o bază de date ce include indicatori ai calității subiective a vieții într-o multitudine de societăți și la diverse momente de timp), dar și cu European Values Study și World Values Survey (două dintre sondajele globale ce permit observarea schimbărilor la nivel european și mondial) poate fi dată de măsurarea fericirii (Veenhoven, 2012). Mai sensibile la evenimentele imediate este măsurarea mental well-being (Keyes, ed., 2012; Vasile, 2015).

3. Structura acestui raport

Valul ianuarie 2017 al Barometrului Stării Națiuni constituie o bogată sursă de informație în ce privește măsurile subiective ale calității vieții. Sunt analizate reprezentările oamenilor cu privire la calitatea vieții, bunăstarea lor materială, aspecte ale sărăciei și deprivării materiale, componente importante în analiza dezvoltării durabile.

Acest raport sumar abordează câteva dintre temele propuse de Barometru, având în centrul său bunăstarea subiectivă. Mai întâi, privim dinamica subiectivă a vieții, investigând reprezentările despre situația prezentă în oglindă cu trecutul și cu viitorul. Ele sunt cele care, așa cum arăta Franco Modigliani (1966), dimensionează consumul curent, practic determinând starea potențială a economiei. Discutăm apoi satisfacția cu viața și cu domeniile sale (nivelul de trai, locul de muncă, sănătate, timp liber, educația, viața socială, viața politică, bunurile din gospodărie), apoi abordăm deprivarea de bunuri, expunerea la riscuri (similară situației de risc identificată prin indicatorii obiectivi) și venitul considerat dezirabil și cel minimal. Oferim astfel informație ce ilustrează domeniul calitatea vieții din agregatorul Stării Națiunii.

Textul este unul simplu, informativ, iar analizele nu sunt deloc sofisticate. ne oprim la nivelul distribuțiilor de frecvență, având ca prim obiectiv descrierea situației de fapt la nivelul eșantionului investigat, fără a intra în detalii. Totuși, propunem în câteva rânduri analize care surprind variațiile în interiorul populației investigate.

4. Detalii privind eșantionul

Universul cercetării

Populația adultă neinstituționalizată a României

Perioada de culegere a datelor

ianuarie 2017

Metoda de culegere

Interviuri telefonice (CATI)

Volumul eșantionului

1139 cazuri

Marja de eroare

+/- 3.2% (la un nivel de încredere de 95%)

Ponderarea datelor

Criterii: sex, vârstă, educație, etnie, ocupație, religie, persoane gospodărie, regiune, mărimea localității

Suma procentelor

Poate diferi de 100% cu +/- 1% datorită rotunjirii virgulelor

Alte tipuri de erori

Pe lângă erorile de eșantionare, mai pot fi luate în calcul și alte erori legate de modul de formulare a întrebărilor, dificultățile de culegere a datelor, mecanismele de apărare psihologică ale respondenților în cazul întrebărilor incomode. Toate acestea pot induce erori suplimentare care nu pot fi înregistrate în marja statistică de eșantionare.

5. Analiza datelor

5.1 Trecut-prezent-viitor: mulțumire și optimism

Începem investigarea datelor prin a ne uita la starea de mulțumire cu propria situație. Figura 1 descrie situația observată. Jumătate dintre cei ce răspund se arată mulțumiți cu situația curentă. Același echilibru între optimiști și pesimiști este relevat și de Figura 2, cu observația că numărul celor care nu pot oferi pronosticuri privind cum vor trăi peste un an este relativ mare.

Numărul celor ce nu pot estima felul în care vor trăi (12%) trebuie privit și prin modul de aplicare a întrebării din chestionar. Operatorul de interviu le-a citit celelalte variante de răspuns, dar a notat „nu știu” doar atunci când cel interviuat a spus acest lucru spontan. Cei ce au declarat spontan că nu pot estima cum vor trăi constituie prin urmare o categorie care nu a putut decide asupra răspunsului deși fuseseră solicitați explicit să o facă. Indecizia lor constituie cel mai probabil un indiciu privind dificultățile de a-și estima capacitatea de a-și satisface nevoile.

Cu privire la situația economică personală curentă, privită prin prisma trecutului, cei mai mulți respondenți nu se oferă o evaluare optimistă sau pesimistă a schimbării, ci notează o menținere a nivelului din anul trecut (**Figura 3**). Să remarcăm și faptul că numărul respondenților care au reprezentări pozitive este similar celor care au reprezentări negative în privința dinamicii recente.

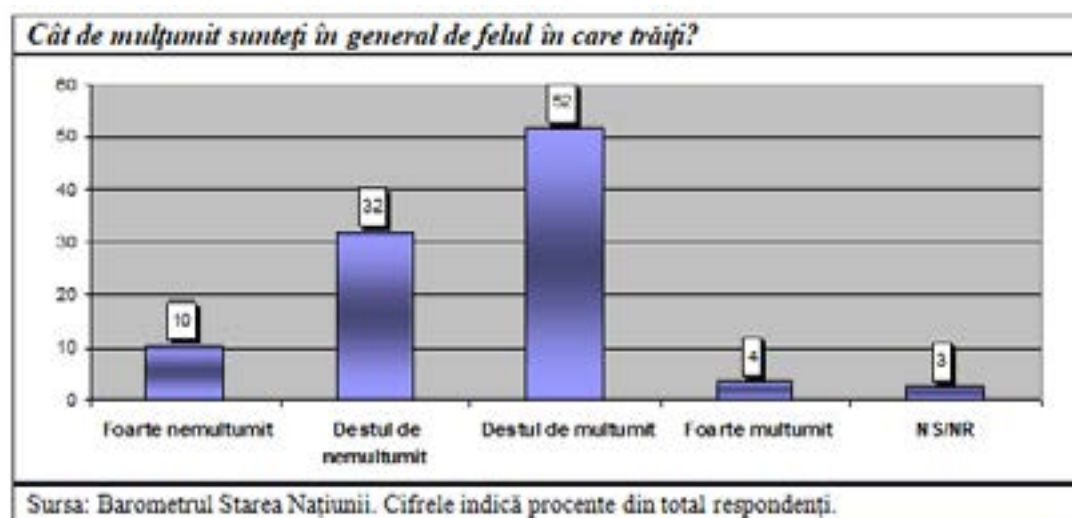

Figura 1. Mulțumirea cu propria situație

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

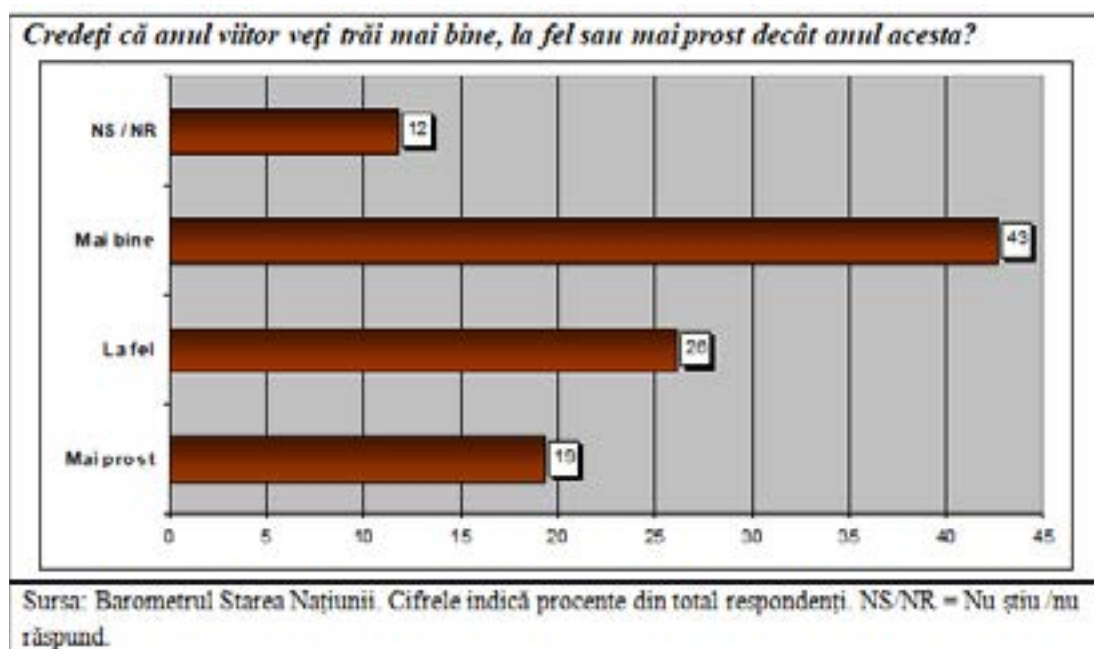

Figura 2. Optimism în definirea situației viitoare

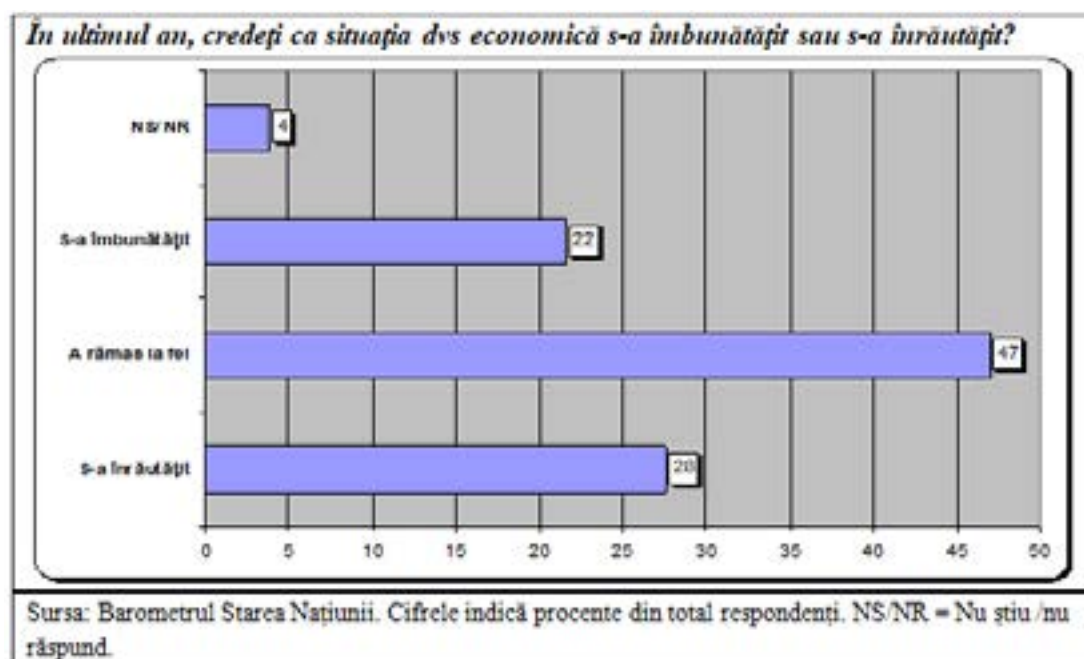

Figura 3. Evaluarea prezentului în raport cu trecutul

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Cele mai frecvente combinații de raportări la trecut, prezent și viitor sunt cele descrise în Tabelul 1. Am marcat în figură în mod distinct situațiile pozitive – cele cu fundal roz și pe cele negative – cele cu fundal gri. Spre exemplu, o situație care în prezent („azi”) este rea și este mai rea ca în trecut („ieri”) și nici nu va fi mai bună în viitor („mâine”) denotă o clară definire negativă a situației. Dar dacă e mai rău ca ieri, însă e încă bine, iar mâine te aștepți să fie și mai bine, atunci această situație, în ciuda scăderii curente, denotă o stare pozitivă. Teoria invocată a fost dezvoltată de Franco Modigliani (1966). În termenii ei, celulele roz sunt cele care conțin oamenii care pot genera consum. Celulele gri sunt cele care marchează pesimismul, tendința de a economisi pentru mai târziu.

Prin adunarea cifrelor de pe ultima coloană, eșantionul devine o populație în care cei gri reprezintă 28%. Partea colorată cu roz constituie 43 de procente. Restul sunt fie în varii combinații 21% aflate între roz și gri, fie au fost prea puțini pentru ca estimarea numărului lor să fi fost considerată de încredere, cu alte cuvinte nu putem spune cu o precizie rezonabilă în ce stare se află (8%).

Cum este Azi față de ieri	Cum este Azi	Cum va fi Mâine față de azi	Procent în eșantion
-	-	-	9%
-	-	?	2%
-	-	=	3%
-	-	+	5%
-	+	+	4%
=	-	-	5%
=	-	?	3%
=	-	=	5%
=	-	+	5%
=	+	-	3%
=	+	?	3%
=	+	=	10%
=	+	+	15%
+	-	=	1%
+	-	+	2%
+	+	?	2%
+	+	=	4%
+	+	+	10%
alte situații, cu pondere mică în eșantion			8%
TOTAL			100%

(-) indică definiri negative/pesimiste ale situației; (+) denotă un ton pozitiv/optimist; (=) indică menținerea situației anterioare; (?) indică incertitudinea.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Din perspectiva celor arătate de Modigliani, cei ce prevăd o situație mai bună în prezent față de trecut și în viitor față de prezent sunt mai degrabă dispuși să își crească consumul. Avem astfel de a face cu aproape jumătate de populație ce tinde spre a avea un consum mai ridicat, în timp ce puțin sub o treime este mai degrabă dispusă spre a economisi, sau spre a nu utiliza resursele disponibile. O regulă economică simplă supune însă despre consumul că pune în mișcare lichiditățile și poate împinge economia spre creștere. Starea optimistă este de asemenea un impuls spre satisfacție ridicată cu viața, spre împlinire personală.

Din aceeași sferă de evaluări ale situației personale curente face parte și autoevaluarea veniturilor, descrisă în **Figura 4**. Se observă ușor că ceva mai mult de o treime din eșantion (38%) se autodefineste ca având dificultăți materiale, iar restul are venituri pe care le evaluează mai degrabă pozitiv.

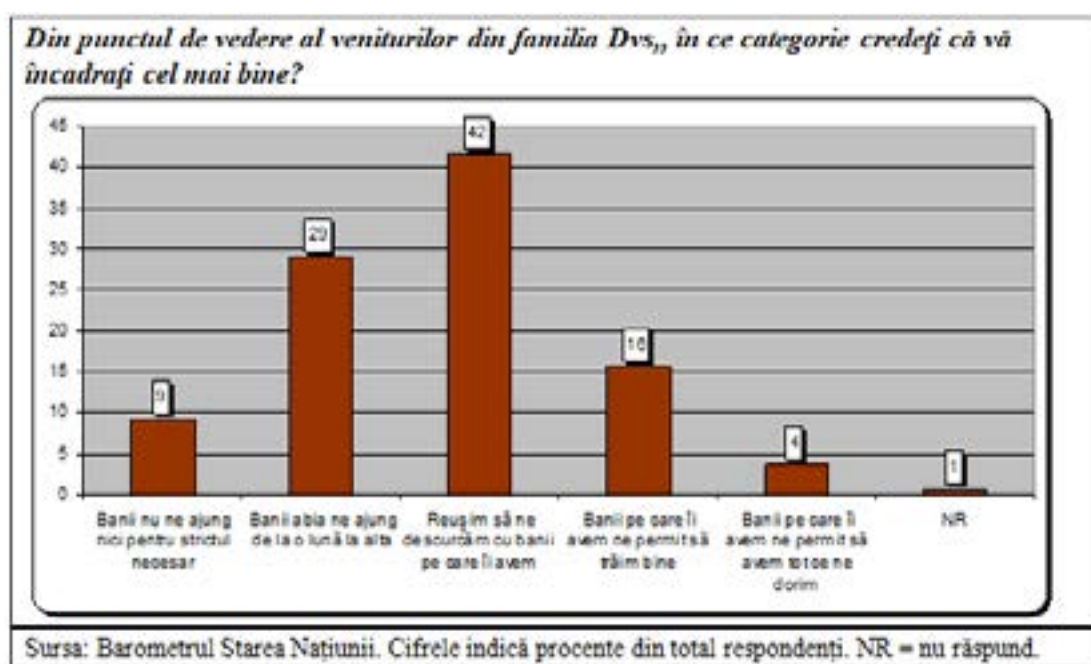

Figura 4. Autoevaluarea situației veniturilor

Tabelul 2 permite un pas înainte. Observăm în ea că cei din zona gri și cei din zona roz nu sunt de fapt chiar atât de diferiți în ce privește modul în care își apreciază veniturile. Ambele categorii se plasează în centrul scalei de venituri reprezentată grafic în **Figura 4**. În schimb, cei „incerti” ca și traiectorie sunt cei care estimează că banii le sunt mai degrabă suficienți.

Acest lucru spune că, de fapt, nu este vorba doar de bani, de situația financiară, ci mai ales de felul în care se simt oamenii. Altfel, cei din categoria „incert” ar trebui de fapt să fie fermi în a se plasa între cei care sunt optimiști privind propria situație. Dată fiind inconsistența și foarte probabila sa origine în modul subiectiv de raportare la venituri și stare materială, rezultă nevoia de a investiga mai în amănunt satisfacția cu viața. Aceasta este sarcina secțiunii următoare.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

	Categoriile „Ieri-azi-mâine”			
Din punctul de vedere al veniturilor din familia Dvs., în ce categorie credeți că vă încadrați cel mai bine?	„GRI”	INCERT	„ROZ”	GREU DE ESTIMAT*
Media pe categorie (1=banii nu ne ajung...5=avem tot ce ne dorim)	3,0	4,5	3,2	3,3

* alte situații, cu pondere mică în eșantion (vezi Tabelul 1).

5.2 Satisfacția cu viața și cu domeniile vieții

Există o tendință ca satisfacția cu viața să oscileze în jurul unor valori prestabilite, fixe, care nu variază de-a lungul timpului, despre care o parte a literaturii existente spune că sunt parțial determinate genetic (set point theory – Cummins et al, 2014). Punctul de vedere este contestat, arătându-se cum evenimente personale pot influența satisfacția cu viața (Lucas, 2003; Lucas et al, 2008), cum satisfacția cu viața în societăți variază în timp (Inglehart, 2018), sau cum depinde de expunerea la modele culturale (Voicu & Vasile, 2014).

Contestarea nu exclude însă o tendință de stabilitate, în sensul homeostatic⁴ sugerat de Cummins (2003). Sunt însă perioade în care satisfacția cu viața la nivel național poate crește. România a cunoscut în perioada 2001-2016 o astfel de creștere, documentată de datele European Quality of Life Survey (EQLS). În anii 2000, România și Bulgaria erau ultimele țări europene ca nivel mediu al satisfacției cu viața. La începutul anilor 2010, după cum arată datele din 2012 (**Figura 5**), românii nu mai erau chiar cei mai nemulțumiți europeni cu viața lor. Același lucru se observă și în 2016 (datele vor deveni disponibile în 2018).

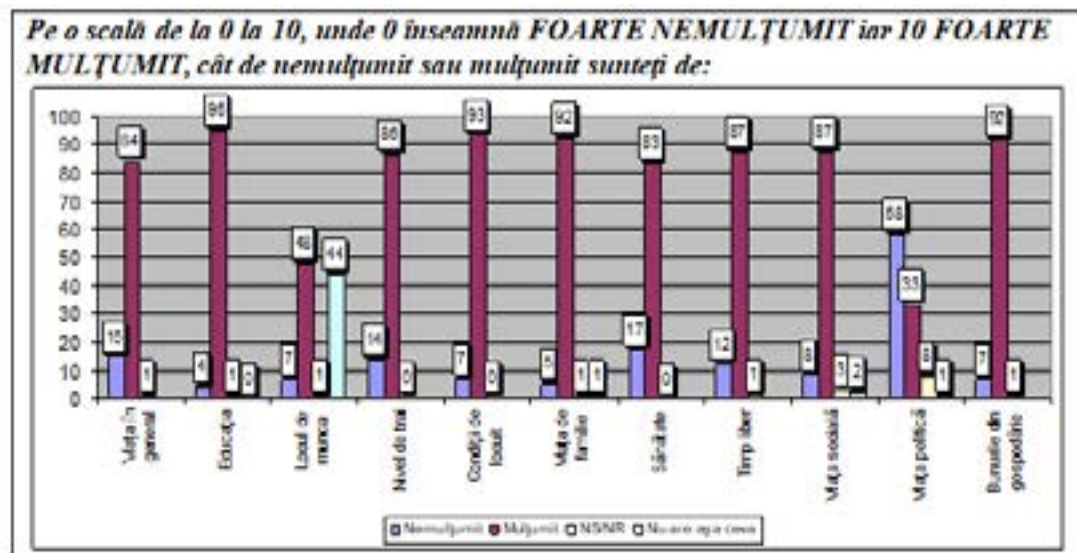
Sursa: EQLS. European Quality of Life Survey este un sondaj repetat la 3-4 ani de către Eurofound. Graficul este generat la: https://www.eurofound.europa.eu/ro/data/european-quality-of-life-survey?locale=EN&dataSource=3RDEQLSNEW&media=png&width=740&question=Y11_Q30&plot=heatMap&countryGroup=linear&subset=Y11_Agecategory&subsetValue=All&answer=Mean

Figura 5. Satisfacția cu viața în țările UE și cele asociate, în 2012, conform EQLS

⁴ mici oscilații în jurul unui punct fix.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Barometru Stării Națiunii permite observarea stării de fapt din debutul lui 2017 (**Figura 6**). Modul de codificare a valorilor în figură (a se vedea nota de sub figură) permite observarea faptului că, aparent, românii sunt mulțumiți de toate aspectele vieții, exceptând viața politică. Chiar și în recodificarea laxă pe care o propune figura, acest domeniu al vieții sociale atrage mai degrabă nemulțumire.

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți. Răspunsurile 0-4 au fost codificate drept nemulțumire, iar 5-10 drept mulțumire. Fără îndoială, etichetarea ultimei categorii este ușor forțată, 5 fiind în fapt mijloc de scală (i.e. nici mulțumit, nici nemulțumit). În privința locului de muncă, diferența până la 100% este reprezentată de cei care nu au loc de muncă.

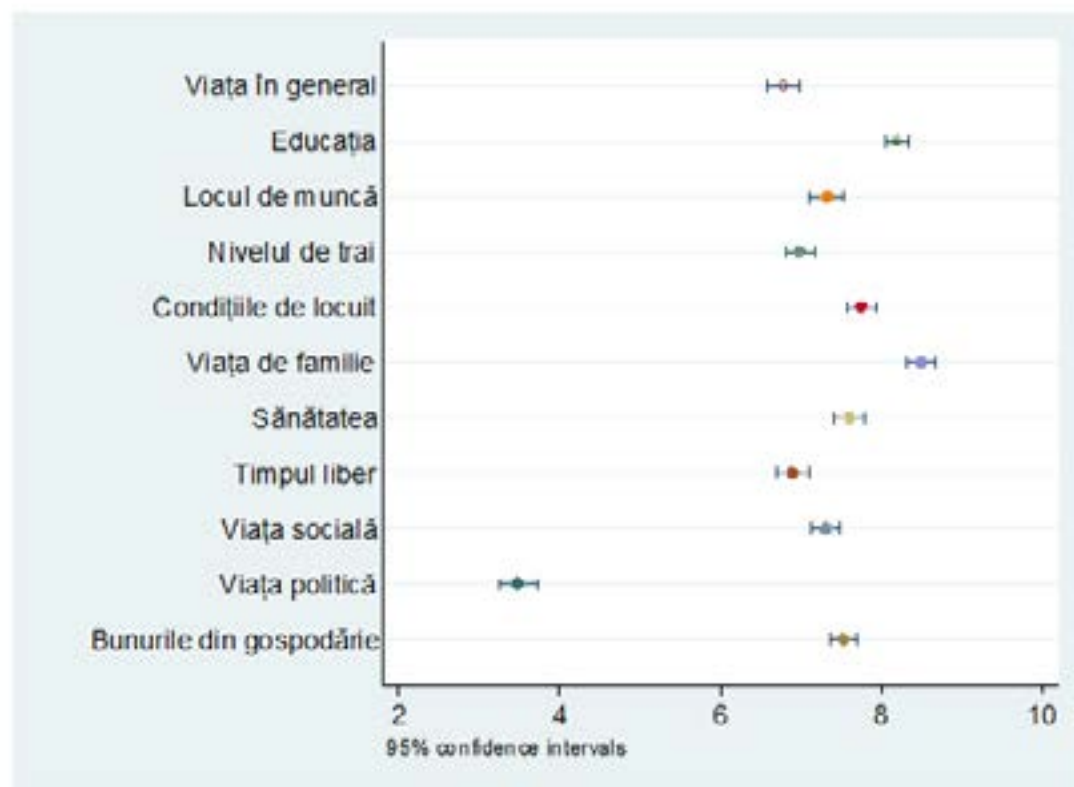
Figura 6. Satisfacția cu viața și cu domeniile vieții conform Barometrului Starea Națiunii

Comparând nivelele medii ale satisfacției cu domeniile luate în calcul (Figura 7), avem deja informație despre locul unde intervenția publică poate să se concentreze pentru a crește satisfacția generală: petrecerea timpului liber.

O analiză a diferențelor dintre oameni în ce privește satisfacția cu viața relevă foarte puține asocieri cu variabilele de status luate în considerare. De fapt, dintre toate caracteristicile luate în considerare, doar reprezentarea asupra direcției în care merge țara și reprezentarea supra stării de sănătate constituie asocieri de luat în seamă. Ambele sunt asocieri pozitive: cei care sunt mai satisfăcuți cu viața sunt și cei care cred că România se îndreaptă într-o direcție bună și în același timp spun că au o sănătate bună.

⁵Am rulat o analiză de regresie, cu estimarea robustă a erorilor standard, luând ca variabile de control tipul localității, vârsta, sexul, etnia, posesia de diverse bunuri, educația, dimensiunea localității, venitul, dimensiunea gospodăriei, existența unor membri de familie emigranți, starea de sănătate și direcția în care subiectul consideră că merge țara.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Notă: punctele reprezintă media observată în eșantion. barele verticale indică intervalele în care analiza statistică arată că s-ar plasa media a 95 din 100 de eșantioane extrase din populația adultă neinstituționalizată a României.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

5.3 Deprivarea de bunuri

Continuăm caracterizarea stării populației luând în considerare posesia de bunuri. Tabelul 3 descrie prezența unor bunuri de bază sau capacitatea de a accesa servicii simple pentru a satisface nevoi elementare ale vieții conform standardelor contemporane.

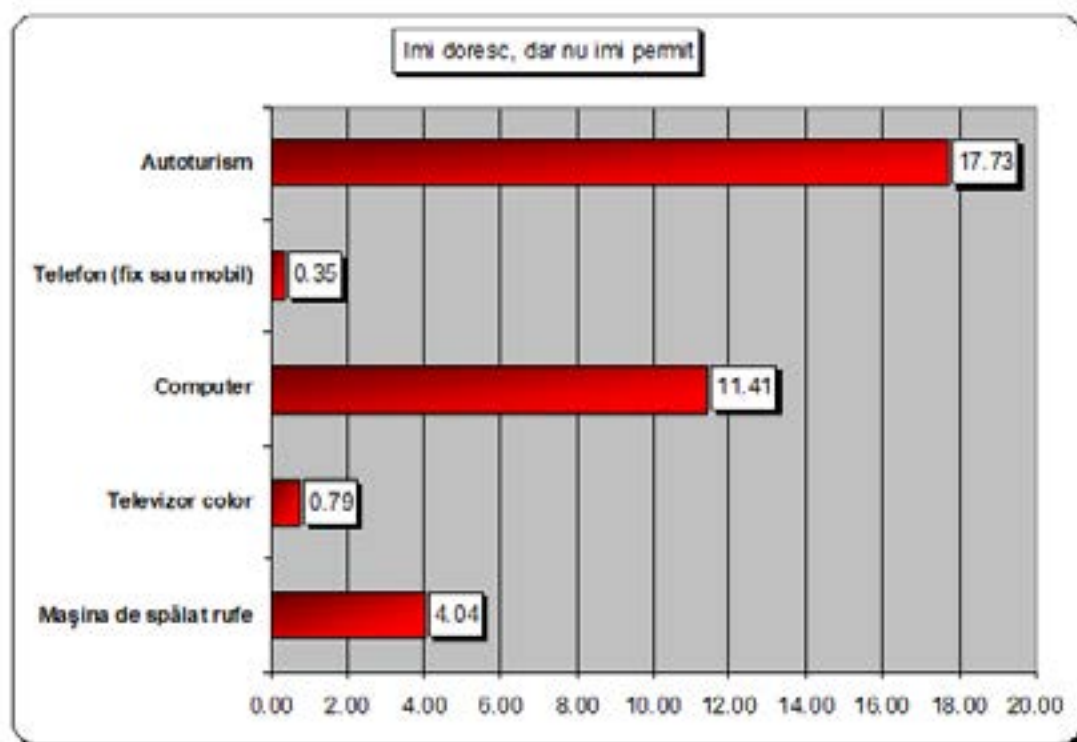
Pentru fiecare dintre următoarele lucruri de pe această listă, vă rog să ne spuneți dacă gospodăria dvs și-l poate permite, în cazul în care vi-l doriți:

	Nu, nu ne putem permite	Da, ne putem permite dacă dorim
Haine	21%	78%
Încălzirea locuinței	12%	88%
Încălțăminte	29%	69%
Cumpărare medicamente	16%	74%
Plățile pentru întreținerea locuinței	11%	88%
Haine noi	35%	62%
Mâncare cu carne, pui sau pește o dată la două zile	12%	88%
Invitarea unor prieteni sau rude la masă sau la un pahar cel puțin o dată pe lună	27%	72%
Înlocuirea oricărei piese de mobilier uzate	51%	42%
Plata unei săptămâni de vacanță în afara locuinței principale	55%	43%
Să aveți zilnic un ziar (pe hârtie sau pe Internet)	28%	64%

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

În general, respondenții menționează că își pot permite lucruri legate de procurarea de îmbrăcăminte, încălțăminte, cumpărarea de medicamente, consumul de carne cel puțin o dată la două zile, petrecerea timpului cu prietenii sau acces la informație. Peste 50% nu-și pot permite înlocuirea mobilei uzate și 55% nu își permit o vacanță în afara locuinței.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

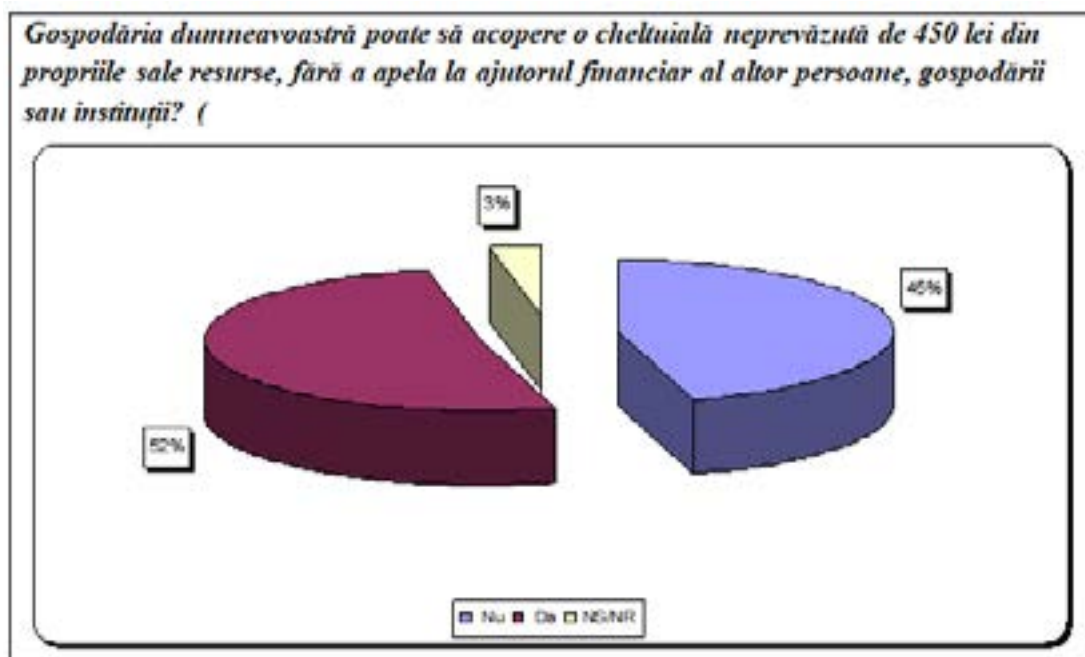
*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

Figura 8. Posesia de bunuri și capacitatea de a accesa servicii (2)

Peste 90% dintre respondenți dețin mașină de spălat și televizor color, iar peste 99% dețin un telefon (fix sau mobil). Peste 67% dețin un calculator în gospodărie. Dintre bunurile dorite, dar pe care nu și le permit, autoturismul este cel mai râvnit.

5.4 Expunerea la riscuri

Am căutat să aflăm cât de expusă este gospodăria la riscul unei cheltuieli neprevăzute. (**Figura 9**). Rezultatul arată că aproape jumătate din eșantion este expus la o cheltuială sub jumătatea salariului mediu net pe economie. Aceasta indică o vulnerabilitate ridicată la nivel național.

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

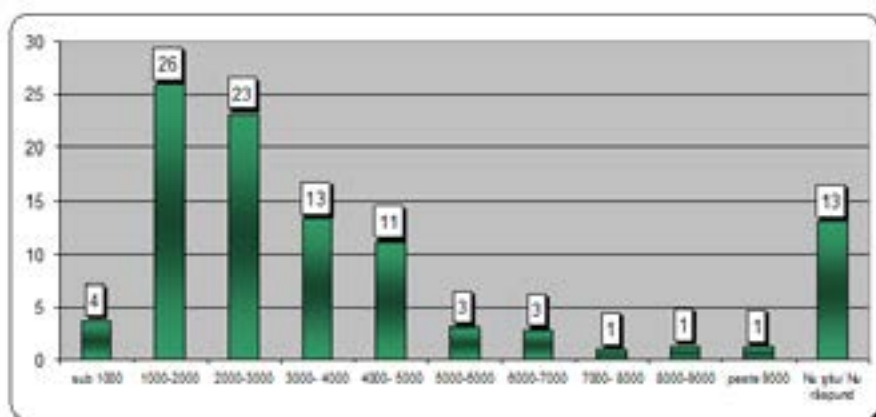
Figura 9. Posesia de bunuri și capacitatea de a accesa servicii

Chiar dacă dintre cei intervievați care consideră că ar putea acoperi o sumă de 450 de lei din propriile resurse sunt mai mulți, totuși există o distribuție relativ egală între cele două opinii, procentele celor care spun că ar apela și la alte persoane/ instituții pentru împrumut fiind apropiate de cele ale celor care nu ar apela.

5.5 Venitul dezirabil

Venitul identificat a fi necesar pentru un trai decent aduce informații despre aspirațiile populației (**Figura 10**): aproape 50% dintre respondenți se grupează între 1000 și 3000 de lei, apoi este vorba despre un sfert care plasează răspunsul între 3000 și 5000 lei.

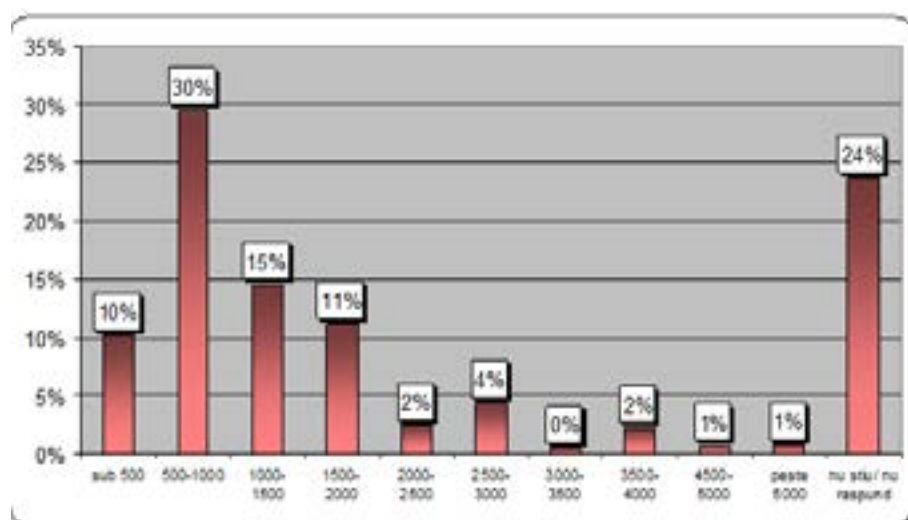
Procentul celor care nu răspund este relativ mare (13%), fapt ce denotă rezerva față de această întrebare și dificultățile de a estima necesitățile. Să notăm și faptul că nu am luat în calcul dimensiunea și structura familiei, mărimea eșantionului nepermițând estimări mai rafinate.

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

Figura 10. Ce venit lunar ar fi necesar familiei dvs, pentru un trai decent?

Complementar, am căutat să aflăm care este reprezentarea despre venitul minim pentru a putea trăi (**Figura 11**). Potrivit respondenților, venitul minim sub care o familie nu ar putea supraviețui este cuprins între 500 și 1000 de lei.

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

Figura 11. Care ar fi venitul minim sub care familia dvs. nu ar putea supraviețui?

6. Concluzii

Barometrul Starea Națiunii implementat în ianuarie 2017 este centrat pe teme ce țin în mare parte de satisfacția cu viața, evaluarea situației economice, sărăcie subiectivă, deprivare, evaluarea veniturilor proprii.

Deși respondenții sunt mulțumiți cu viața din prezent și au o proiecție pozitivă asupra acesteia, se remarcă un nivel crescut de pesimism în rândul celor intervievați cu privire la starea generală a societății, peste 50 % din populație menționând că România se îndreaptă spre o direcție greșită.

Oamenii sunt în cea mai mare măsură mulțumiți de educație (95%), condiții de locuit (93%), viața de familie (92%), bunurile din gospodărie (92%). Sub 50% dintre respondenți menționează că sunt mulțumiți cu locul de muncă. Viața politică este tema care provoacă cea mai mare nemulțumire în rândul respondenților (58% dintre respondenți își declară nemulțumirea în legătură cu acest subiect).

În ceea ce privește evaluarea legată de situația economică, cei mai mulți respondenți consideră că a rămas la fel, nu se constată o evaluare optimistă sau pesimistă a acesteia.

În legătură cu evaluarea propriei situații economice, respondenții menționează că își pot permite cheltuieli legate de încălzirea și întreținerea locuinței (88%), lucruri legate de procurarea de îmbrăcăminte (78%), încălțăminte (69%), cumpărarea de medicamente (74%), consum de carne, pui sau pește cel puțin o dată la două zile (88%), socializarea cu prietenii („invitarea unor prieteni sau rude la masa sau la un pahar cel puțin o dată pe lună”) (72%) sau acces la informație („să aveți zilnic un ziar (pe hartie sau pe Internet”) (64%). 51% dintre respondenți menționează că nu își pot permite înlocuirea mobilei uzate și 55% nu își permit „plata unei săptămâni de vacanță în afara locuinței principale o vacanță în afara locuinței”. E clar că toate cheltuielile populației se concentrează pe gospodărie și procurarea de bunuri necesare de fiecare zi. Peste 50% dintre indivizi nu își permit lucruri care necesită cheltuieli mai mari (înlocuirea mobilei sau concedii), adică nu pot să economisească. Sunt puțini cei care spun că banii pe care îi au le ajung pentru ce își doresc (4%).

În ceea ce privește percepția venitului minim sub care o familie nu ar putea supraviețui, cei mai mulți se încadrează în categoria 500 și 1000 lei. Având în vedere percepția venitului necesar pentru un trai decent, aproape 50% dintre respondenți se grupează între 1000 și 3000 lei.

7. Bibliografie

Bauman, Z. (2000). [Liquid modernity](#), Cambridge: Polity.

Beck, U. (1992). [Risk society: Towards a new modernity](#) (Vol. 17), London: Sage Publication.

Beckie, T. M., & Hayduk, L. A. (1997). [Measuring quality of life](#). [Social Indicators Research](#), 42(1), 21-39.

Bell, D. (1973). [The coming of the post-industrial age: A venture in social forecasting](#), London: Heinemann.

Costanzo, L., Ferrara, A. (2015) [Well-Being Indicators on Landscape and Cultural Heritage: The Experience of the BES Project](#), pp. 1-16 in Maggino, F. (Ed.). (2015). [A New Research Agenda for Improvements in Quality of Life](#). Springer.

Cummins RA. (2003) [Normative life satisfaction: Measurement issues and a homeostatic model](#). [Social Indicators Research](#) 64, 225-256.

Cummins, R. A., Li, N., Wooden, M., Stokes, M. (2014). [A demonstration of set-points for subjective wellbeing](#). [Journal of Happiness Studies](#), 15(1), 183-206.

Diener, E., Suh, E. (1997). [Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators](#). [Social indicators research](#), 40(1-2), 189-216.

Diener E., Suh EM. (2000). [Culture and Subjective Well-Being](#). Cambridge, MA: The MIT Press.

Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., Griffin, S. (1985). [The satisfaction with life scale](#). [Journal of personality assessment](#), 49(1), 71-75.

Easterlin RA, Angelescu McVey L, Switek M, et al. (2010). [The happiness-income paradox revisited](#). [Proceedings for the National Academy of Science of the United States of America](#) 107, 22463–22468.

Fugl-Meyer, A. R., Bränholm, I. B., Fugl-Meyer, K. S. (1991). [Happiness and domain-specific life satisfaction in adult northern Swedes](#). [Clinical rehabilitation](#), 5(1), 25-33.

Giddens, A. (1991). [Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age](#). Stanford CA.: Stanford University Press.

Hagerty, M. R., Land, K. C. (2007). [Constructing summary indices of quality of life a model for the effect of heterogeneous importance weights](#). [Sociological Methods & Research](#), 35(4), 455-496.

Hamming, J. F., De Vries, J. (2007). [Measuring quality of life](#). [British journal of surgery](#), 94(8), 923-924.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

- Helliwell, J., Layard, R., Sachs, J. (2017). [World Happiness Report 2017](#). New York, NY (USA): Sustainable Development Solutions Network.
- Inglehart, R. (1997). [Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies](#). Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Inglehart, R. (2018) [Cultural Evolution](#), Cambridge University Press (in print).
- Inglehart, R., Foa, R., Peterson, C., Welzel, C. (2008). [Development, freedom, and rising happiness: A global perspective \(1981–2007\)](#). [Perspectives on psychological science](#), 3(4), 264-285.
- Keyes, C. L. (Ed.). (2012). [Mental well-being: International contributions to the study of positive mental health](#). Springer Science & Business Media.
- Lash, S. (2014). [Sociology of postmodernism](#), London: Routledge.
- Lucas, R. E. (2007). [Adaptation and the set-point model of subjective well-being: Does happiness change after major life events?](#). [Current Directions in Psychological Science](#), 16(2), 75-79.
- Lucas, R. E., Clark, A. E., Georgellis, Y., Diener, E. (2003). [Reexamining adaptation and the set point model of happiness: reactions to changes in marital status](#). [Journal of personality and social psychology](#), 84(3), 527.
- Mărginean, I. (2015). [Dimensiuni și indicatori ai calității vieții](#), pp. 94-96 în Mărginean I., Vasile, M. (coord.), [Dicționar de calitatea vieții](#), București: Editura Academiei Române.
- Mihalache, F. F. (2008). [Două perspective în explicarea satisfacției cu viața: top-down vs. bottom-up](#). [Calitatea vieții](#), (1-2), 71-83.
- Modigliani, F. (1966). ["The Life Cycle Hypothesis of Saving, the Demand for Wealth and the Supply of Capital"](#). [Social Research](#). 33 (2), 160–217.
- Møller, V., Huschka, D., & Michalos, A. C. (Eds.). (2008). [Barometers of Quality of Life Around the Globe: How are We Doing?](#) (Vol. 33). Springer Science & Business Media.
- Orshansky, M. (1969). [How poverty is measured](#). [Monthly Labor Review](#), 37-41.
- Peterson, C., Park, N., Seligman, M. E. (2005). [Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life](#). [Journal of happiness studies](#), 6(1), 25-41.
- Precupețu, I. (2015). [Calitatea societății](#), pp. 41-42 în Mărginean I., Vasile, M. (coord.), [Dicționar de calitatea vieții](#), București: Editura Academiei Române.
- Sirgy, M. J., Michalos, A. C., Ferriss, A. L., Easterlin, R. A., Patrick, D., Pavot, W. (2006). [The quality-of-life \(QOL\) research movement: Past, present, and future](#). [Social indicators research](#), 76(3), 343-466.
- Stiglitz, J. E., Sen, A., Fitoussi, J.-P. (2009). [Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress](#). [www.stiglitz-sen-fitoussi.fr](#)

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL CALITATEA VIEȚII

Townsend, P. (1979). [Poverty in the United Kingdom: a survey of household resources and standards of living](#). University of California Press.

Urry, J. (2012). [Sociology beyond societies: Mobilities for the twenty-first century](#). London and New York: Routledge.

Vasile, M. (2015). [Bunăstarea mentală](#), pp. 30-31 în Mărginean I., Vasile, M. (coord.), Dicționar de calitate a vieții, București: Editura Academiei Române.

Vasile, M. (2015). [Stil de viață](#), pp. 223-225 în Mărginean I., Vasile, M. (coord.), Dicționar de calitate a vieții, București: Editura Academiei Române.

Veenhoven R. (2012). [Happiness, Also Known as „Life Satisfaction” and „Subjective Well-Being”](#). In: Land KC, Michalos AC and Sirgy JM (eds) [Handbooks of Social Indicators and Quality of Life Research](#). Dordrecht: Springer, 63-78.

Voicu, B. (2000). [Rapoarte ale dezvoltării](#), pp. 700 în Luana Miruna Pop, coord. Dicționar de politici sociale, București: Expert.

Voicu, B. (2005). [Penuria pseudo-modernă a postcomunismului românesc. Volumul I. Schimbarea socială și acțiunile indivizilor](#), Iași: Expert Projects.

Voicu, B. (2006). [Cât de săraci sunt românii: abordări subiective și consensuale](#). Calitatea Vieții, (1-2), 93-116.

Voicu, B. (2015a). [Deprivare relativă](#), pp. 83-85 în Mărginean I., Vasile, M. (coord.), Dicționar de calitate a vieții, București: Editura Academiei Române.

Voicu, B. (2015b). [Priming effects in measuring life satisfaction](#). Social Indicators Research, 124(3), 993-1013.

Voicu, B. (2012). [Impactul alegerilor prezidențiale asupra satisfacției cu viața](#), pp. 235-258 în Comșa, M., Gheoghiță A., Tufiș, C. eds., [Alegerile prezidențiale în România: 2009](#), Cluj: Cluj University Press

Voicu, B., Pop, C. E. (2011). [Measurement Models of Life Satisfaction: A Structural Equation Modeling Approach](#). Calitatea vieții, (2), 137-154.

Voicu, B., Vasile, M. (2014). [Do ‘cultures of life satisfaction’ travel?](#). Current Sociology, 62(1), 81-99.

Welzel, C. (2013). [Freedom rising](#). Cambridge University Press.

Whelan, C. T., Layte, R., Maitre, B. (2003). [Persistent income poverty and deprivation in the European union: An analysis of the first three waves of the European community household panel](#). Journal of Social Policy, 32 (1), 1-18.

Zapf, W. (2000). [Social reporting in the 1970s and in the 1990s](#). Social Indicators Research, 51(1), 1-15.

WWW.STAREA-NATIUNII.RO

INFO@STAREA-NATIUNII.RO